

Юрова І.Ю.,
Дисципліна: «Українська мова»
2 курс
вокальний підготовчий

Пошта для листування, з'ясування проблемних питань та відправлення робіт: iurova@gmail.com

Питання для самоопрацювання

1. Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
2. Типи відмінювання кількісних числівників.
3. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.
4. Особливості правопису числівників.
5. Узгодження числівників з іменниками.
6. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Напишіть доповідь на одну із запропонованих тем.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. *Випишіть окремо прості та складені числівники. На місці крапок, де треба, поставте м'який знак.*

Двадцят..., шість...десят..., сімдесят..., п'ят...сот, перший, одна ціла і п'ять... сотих, міл...йон, сім...сот, сім...сот тисяч, тридцят... два, дев'ят..., дев'ят...надцять, всі...момастами, чотир...охсот, тр...момастами двадцят...ма, тр...ома.

Завдання 2. *Від поданих кількісних числівників утворіть порядкові числівники. Виділіть у них закінчення.*

1. Три, п'ять, шість, десять, двадцять, сорок, дев'яносто, п'ятнадцять.
2. П'ятсот, двісті, триста, дев'ятсот.
3. Тридцять два, сорок вісім, двісті тридцять сім.

Завдання 3. *Спишіть замінюючи числа словами. Із записаними числівниками утворіть складні слова. З'ясуйте, які з них є порядкові числівники, а які - прикметники.*

- (200) кілометровий пробіг;
- (500) десант;
- (4)річна, (8) річна, (10)річна школи;
- (3) актна п'еса;
- (3000) глядач;
- (5) метровий стіл.

Завдання 4. *Поставте іменники, що в дужках, у потрібному відмінку. Запишіть. Провідніняйте утворені словосполучення.*

I. Чотири (комбайн), п'ять (центнер), сім (учень), вісім (гектар), дев'ять (кілометр).

II. 1. Три (явір) посадила сестра при долині (Т.Шевченко) 2. Дві (тополя) високії, одна одну хилить (Т.Шевченко) 3. Два (син) в гостях у діда – з'їхались додому.

Завдання 5. *Запишіть, замінивши числа слова. Іменники, що в дужках, поставте в потрібному відмінку. Надпишіть відмінок іменників та числівників. У кожному числівнику поставте наголос, виділіть закінчення.*

1. На шкільній ділянці є 16 (грядка) городини та фруктовий садок з 20 (дерево). 2. Група лижників складалася з 40 (особа). 3. Спортивний одяг видали 70 (турист). 4. На 11 (грядка) посаджено буряки. 5. На районні змагання відрядили 14 (учень) нашої школи.

Завдання 6. *Запишіть словосполучення, замінивши числа словами. Провідніняйте одне словосполучення. Запишіть. Провідніняйте числівники, подані у третьому пункті.*

- 1) 20 тонн і 11 кілограмів;
500 карбованців і 70 копійок.
- 2) 384 школи, 589 піонерів;
1787 книжок.
- 3) 22, 67, 74, 373, 617, 887, 932, 1345.

Завдання 7. *Складіть словосполучення з поданих числівників та іменників. Запишіть. Поставте утворені словосполучення в орудному відмінку.*

- Обидва, обидві, обоє (учениця, учень, завдання, спроба, двері).
Три, троє (урок, село, учениця, сани).
П'ять, п'ятеро (зошит, квіти).
Шість, шестеро (учень, будинок, день).

Завдання 8. *Спишіть. Підкресліть словосполучення за схемою «числівник + іменник». Якими членами речення виступають кількісні числівники у сполученні з іменниками? А яким членом речення – порядкові числівники?*

1. Чотири переможці стоять на борту корабля. 2. Водолаз пройшов під водою два кілометри. 3. Два шестикласники повернулися з туристського походу о десятій годині.

1. А три верби схилилися, мов журяться вони (Л.Глібов) 2. Ми спинилися біля трьох верб. 3. З третього класу я навчаюся на відмінно. 4. Перші розвідники прибули сьогодні.

Завдання 9. *Запишіть подані слова, групуючи їх за частинами мови (числівники підкресліть).*

Зразок. Іменник (хто? що?) трійка,

Прикметник (який?) трикілометровий,

Числівник (скільки?) три,

(який? котрий?) третій,

Дієслово (що зробити?) потроїти,

Один, одиниця, одинокий, перший; два, другий, двійка, двоє, подвоїти; п'ять, п'ятірка, п'ятий, п'ятиповерховий; десять, десяток, десятий, десятизначний, удесятерити; сто, сотня, сотий, стометровий; чотири, чверть, четвертий, чотирирядний.

Завдання 10. *Утворіть словосполучення. Запишіть, розкривши дужки. Дроби замініть словами. У якому відмінку вживається іменник при дробовому числівнику? Відмінок надпишіть.*

1/4 (клас), 2/3 (день), 3/5 (кілометр), 4/7 (доба), 5 1/2 (кілограм), 1 1/2 (метр).

Завдання 11. *Запишіть арифметичні вирази словами.*

$5 \frac{3}{4} + 1 \frac{1}{4}$; $4 \frac{1}{3} + 8 \frac{1}{2}$; $2 \frac{2}{5} + 3 \frac{1}{5}$; $6,9 + 0,65$.

Завдання 12. *Запишіть числівники словами, поясніть їх правопис.*

Їхати до 60-го кілометра. За 7 замками. Прийшли 25 студентів. Мандати були вручені 478 делегатам. У 90 питаннях із 100. На 285 місцях. У 1653 виборців. Із 12 467 жителів району. З 367 пасажирами на борту. Довжина сягає 1487 кілометрів. Висота Джомолунгми сягає 8848 метрів.

Література

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови. – К.: Пульсари, 2004.
2. Горпинич В. О. Морфологія української мови. – К.: ВЦ «Академія», 2016.- 387 с.
3. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови: У 2-х ч. Ч. 1. – К. : Вища шк., 2000.
4. Леонова М. В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. – К.: Вища шк., 2003. - 553 с.
5. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. – 7-е вид., стер. – К.: Вища шк., 2009. - 459 с.
6. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1969.